

nserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravištvu
(administracija) in ekspedicija na
B'arem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 "
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo v Hilšerjevi ulici
števil. 6.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Ponemčevalni naklepi.

Izdela je cel „feldzugsplan“ — vojni načrt za ponemčenje Kranjske dežele: to ima biti najkrepkejši in poslednji naskok na slovensko narodnost, katera ima na vsak način nemška postati. Stvari dandanes hitro zoré, dogodki se podijo drug za drugim, kakor v teku; rešenje vzhodnega vprašanja ustvarilo je za Slovane ugoden položaj, še nekaj desetletij zamude, pa bi se znali Slovenci in Čehi emancipirati od nemško-liberalnih jerobov. Treba je tedaj čas, ko ima ta stranka oblast v rokah, še porabiti s parom za germanizacijo. Tako si mislijo pangermani.

Prvi pogoj za ta namen, kojega deviza je „deutsch bis zur Adria“, je dosežen, kranjski deželni zbor je v rokah nemškutarjev. Na tej podlagi se bo zdaj naprej delalo. Že se je oglasila Postojna in se hoče ločiti od kmečkih občin, da bi se sama ustanovila kot pravo nemčursko gnezdo; brez dvombe bo ta izgled posnemalo tudi Krško mesto.

Pa to so še malenkosti. Glavna pozornost se bo obrnila na ponemčenje šol. Prav jasno to vidimo pri Kranjski gimnaziji. Kranjska gimnazija edina srednja šola na Gorenškem, je odpravljena. Zdaj je naravno, da bi Gorenjci pošiljali svoje sinove v Ljubljano; to pa ne gre, ker tukaj za toliko učencev, kakor se jih je letos oglasilo, nimajo prostora; zato jih hočejo potisniti ali v Koroške šole ali jim pa svetujejo, da naj gredo v Kočevje.

Gorenjci imajo se ve da bližje v Beljak, kakor n. pr. v Novomestu, zato je jasno, da bodo morali otroke v Beljak pošiljati, ker jih v Ljubljani ne sprejmo v Kočevje pa ne gredo. V Kranji pa hočejo napraviti nemško „Bürgerschule“ in pravijo, kako je za Gorenjca nemščina potrebna, da zamorejo s Korošci občevati. Vpraša se, čemu so v Kranji odpravili gimnazijo, če je ljubljanska tako prenapolnjena, da ne morejo vseh učencev več sprejemati? Čemu na Dolenjskem dve slabo obiskani srednji šoli, in čemu na Gorenjskem ni nobene? Mi v Kočevski gimnaziji, ki se je ohranila, dasi ima komaj na pol toliko učencev, kakor odpravljena gimnazija kranjska, ne vidimo drugega kakor pripomoček za posilno ponemčenje. V Kranji, v Kamniku, v Tržiču, v Radolici bodo napravili nemške „bürgerschulen“; kdor bo hotel pa srednje šole obiskovati, moral bo iti v ultranemški Beljak, ker — „v slovenski Ljubljani ni prostora“.

Tem ponemčevalnim naporom se bodo pridružili še drugi. Pri deželnem odboru se bo za naprej uradovale izključivo le v blaženi nemščini; vsa nemškutarska mesta in trgi dobodo čisto nemške šole; pravica imenovanja učiteljev se bo krajnim šolskim svetom vzela, in položila v nemčurske roke i. t. d.

Pri tem nas bodo po stari navadi gladili in božali, da bi se temu ne upirali, ter rekali:

„nič se ne bojte, saj je vsakemu Slovincu koristno, da nemški zna, i. t. d.“ Enako je tolažil Turčin kristjana: „Nej boj se, sinko“ ga pogladil po glavi ter mu mahoma glavo odsekal.

Fraza o potrebi nemškega jezika smo že dostikrat osvetili; pa ker jej še vedno mnogi Slovenci na lim gredo, hočemo to zopet in zopet storiti.

Če se mi nemški učimo, učimo se le za Nemce, sami sebi pa jamo kopljemo. Ako bi mi nemški ne znali, bi se vsi, ki pri nas hočejo živeti slovenščine učili, in ker se Nemec le redkokrat hoče učiti slovenskega, ostale bi bi vse boljše službe, v katerih se zdaj Nemci šopirijo, za naše domače sinove, ki niso nič manj prebrisani od njih. Res živi tudi nekaj Slovencev v nemških deželah, pa ti imajo večinom le borne in podrejene službe, kakor za hlapce, delavce, ki so si brez šole potrebno znanje nemščine pridobili. Boljših služeb pa Slovenci na Nemškem imajo le prav malo, in gotovo desetkrat menj, nego jih imajo Nemci na Slovenskem.

Ogromna večina slovenskih izseljencev jih gre na Hrvaško. Še v Trst jih igre mnogo več, nego na Nemško ker imajo Nemci sami preveč ljudi; in Trst je prav za prav še na domačih tleh.

Dokler je na dalje vse uradovanje nemško, tako dolgo je potrebno znanje nemščine tudi za tiste, ki hočejo na domačih tleh kako službo dobiti. Če to odpade, odpade tudi potreba nemščine. Mi Slovenci prav radi rezigniramo na vse službe na Nemškem, ako se nam dajo vse službe v domačiji, na Slovenskem. Če pojdemo iz doma, ne pojdemo na Nemško, kjer je navadno velika dragina, ampak raje v rodovitne jugoslovanske dežele, kjer nismo tako zaničevani, kakor med Nemci, pa tudi prej kaj dosežemo.

Ozrimo se še na kupčijo. Mi od Nemcev malo potrebujemo. Žita in vina imajo sami premalo, ravno tako živine; te reči še k nam hodijo kupovat. Če pa naših pridelkov potrebujejo, naj se oni slovenski naučijo, da bodo vedeli znami občevati. Obrtniške izdelke pa dobimo bolji kup iz Trsta, kamor pridejo iz Anglije, Francoske in Italije, nego iz Nemčije. Če vse prevdarimo, nam Nemci niso ravno tako potrebni, kakor si domišljujejo in tolikokrat povdarjana potreba nemškega jezika za Slovence je le gola fraza. Naj se tedaj naši ljudje ne dajo preslepiti po tej frazi, in naj tudi drugi stvar razložé, kakor je v resnici, ker boj zoper to frazo nam bo v kratkem potreben, ko se bo ponemčevanje z novimi močmi pričelo.

Iz deželnih zborov.

Deželni zbor kranjski.

Tretja seja 20. septembra.

Poslušalcev ste polni obe galeriji, ko se prične seja z branjem protokola zadnje seje.

Na vprašanje predsednikovo: ima li kdo kaj omeniti o protokolu, se oglasi gosp. dr. Bleiweis blizo tako-le:

„Jaz pogrešam v protokolu nekaj, kar je zá-me in za moje tovarše eminentne važnosti.“ Potem prebere dotični po nas že omenjeni stavek Dežmanovega govora o koncu druge seje in reče, da je dolžil narodnjake veleizdaje. Naš narod je bil vselej zvest svojemu cesarju po besedah slavnega pesnika: „Hrast se omaja in hrib, zvestoba Slovence ne gane.“ Zato je narodne poslance sumničenje Dežmanovo hudo žalilo, zahtevali so toraj od deželnega glavarja posvarjenja Dežmana, zlasti ker je prej dobil dr. Vošnjak za veliko manjšo reč klic „k redu.“ V zapisniku ni duha ne sluha o vzroku, zakaj so narodni poslanci šli iz zbornice. Ker toraj predsednik v zadnji seji Dežmana ni pokaral, zahteva dr. Bleiweis, naj ga danes zavoljo onih besedi kliče „k redu.“

Predsednik vit. Kaltenegger se na to izgovarja, da se mu Dežmanove besede niso zdele niti razžaljenje narodne stranke niti narodnosti, opominja zbornico, naj bi se pri obravnavanju sploh ne dotikala osebnosti, zahtevanju dr. Bleiweisa pa vendar ne vstreže.

Dr. Bleiweis se na to pritoži, da predsednik zbora besede Dežmanove drugače tolmači, kakor zastopniki večine dežele; iz tega se vidi, da je le ona stranka v varstvu njegovem, in konstatirati mora, da tukaj za nas ni prava ne varstva! („Oho!“ na strani nemškutarjev — „res je!“ na strani narodnjakov.)

Dežman se izgovarja s tem, da ni hotel ne slovenskega naroda ne nikogar od nasprotne stranke natolcevati veleizdajskih namenov. Panslavizem ni toliko, kakor veleizdaja, on pozna in celó spoštuje nektere može, ki se javno potezajo za panslavizem. Potem zviija svoje zadnje besede tako, kakor da bi bil s panslavizmom hotel zaznamovati le prizadevanje nekterih (gewisse Strömungen), da ga toraj dr. Bleiweis ni prav razumel.

Dr. Zarnik odgovarja, da je zastopnike večine dežele žalilo le Dežmanovo očitjanje, „da delajo zoper koristi monarhije.“ Besedo „panslavizem“ Dežman ni tako nedolžno mislil. Na Madjarskem je panslavist toliko kakor veleizdajalec in se tudi tako sodi; izgled je dr. Miletič, ki je bil brez vseh dejanskih dokazov obsojen samo zato, ker so mu podtikali panslavistične težnje, na 5 let ječe. Panslavizem je dvojin: političen in literaren. Prvi je misel, da se bodo vsi Slovani združili v eno državo, morda pod žeslom Rusije. A ta misel je bedasta, kdor jo v resnici goji, je zrel za Studenec. Za nas Slovence je Avstrija potrebna, kajti če bi razpadla, nas pride nekaj pod Nemčijo, nekaj pod Lahe in potem z Bogom „Sloveaija.“ — Drugi panslavizem je literaren, tak panslavist je bil tudi Dežman, dokler ni dosegel tirolske starosti za spame-tovanje.

Dr. Vošnjak predlaga, naj se, če že predsednik sam noče klicati Dežmana „kredit“, naj se zavoljo tega vpraša vsa zbornica po glasovanju; deželni glavar pa se tudi temu upira, češ, da to gre le tedaj, če je kdo bil osobno žaljen s klicem k redu, kar pa tukaj ni. Na to se zapisnik zadnje seje potrdi.

Deželni predsednik vit. Kalina naznani potem zahvalo cesarjevo zbornici za izrečeno mu sočutje o smrti očeta Nj. Veličanstva, nadvojvode Franc Karla. Zbornica to naznani sprejme s klicem: „Slava!“

Predsednik zbora potem naznani, da je došlo več peticij in predlogov, ki se izročijo dotičnim odsekom; med njimi je tudi po nemškutarjih podpisani predlog, naj bi se deželni zbor obrnil do vlade, da bi v porazumljenju z ogersko vlado za odvrnitev goveje kuge potrebno vravnala. Predlog se bode stavil na dnevni red prihodnje seje.

Na dnevnem redu so še od zadnjič ostala poročila o volitvah za deželni zbor. Prva, volitev kočevskega mesta in ribniškega trga se brez ugovora potrdi.

O volitvi dveh poslancev kranjske kupčijske zbornice pa se oglasi dr. Zarnik in posname v daljnem govoru vse, kar se je godilo pri volitvah za to zbornico l. 1875. Že zadnjič je Dežman rekel, da pretres teh volitev ne gre pred deželni zbor; on (govornik) pa trdi, da gré, ker te volitve imajo za nas isti pomen, kakor volitve volilnih mož po kmetijskih občinah. Zoper volitev poslancev te zbornice nimamo nobenega ugovora, pač pa zoper volitve zbornice l. 1875. Takrat smo stavili interpelacijo zavoljo njih do deželnega predsednika, vit. Widmannu pa nam ni stvarno nič odgovoril, le ozmerjal nas je, kakor kmet, če ga pride sosed kaj prašat, pa mu vrata pokaže; odgovora na to interpelacijo pa še zdaj ni. Vladi je bila narodna večina naše zbornice vedno trn v peti, zato jej je bilo vse na tem ležeče, da jo spodkoplje. Po kmetijskih občinah se ni dalo nič opraviti, mogoče je bilo pridobiti enega ali dva kandidata; po mestih si je že več upala, a zmiraj bi bili še narodnjaki v večini, dokler imajo kupčijsko zbornico. To je bilo toraj treba najprej pridobiti. — Pri volitvah so se godile nepostavnosti trojne vrste: 1. pri sestavi volilne komisije, 2. po tem, da je ta sama določevala, kdo ima pravico voliti in v katerem razredu, in 3. največje pa pri volitvi sami, t. j. pri raznašanju in pobiranju listov. Govornik potem omenja nepravilne sestave volilne komisije še obširneje, isto tako protestov, na ktere se ni oziralo, čeravno jih je izmed velikega kupa sam minister 42 za opravičene spoznal, slednjič pa še posebno nepostavnosti, ki so se godile ob volitvi sami po bričih in uradnikih, čemur najsičajnejši dokaz je bila znana sodnijska obravnava Stanonikova pred sodnijo v Novem mestu, pri kateri je bil učitelj Stanonik za nekrivega spoznan, med tem ko so bili tovariši njegovi obsojeni; uradnika pa čaka kazen še zdaj, on pa nje, in menda se bota čakala tako dolgo, da ne bo iz vsega nič. Vse druge preiskave na pritožbe volilcev so v vodo padle. Ko je govoril še o sleparjenju volilcev po bričih in potih ter o strašnem pritisku uradnikov ter rekel, da je tako naš zbor karikatura (pokveka) parlamenta, stavi predlog, naj bi se tudi ta volitev oddala verifikacijskemu odseku v pretres.

Dr. Bleiweis pripoveduje, kako je okr. glavar kranjski, Derbič, nepostavno se obnašal pri tej volitvi. Pisal je namreč županu Šraju na Trati, naj dá volilna lista dveh žensk, ker morata biti podpisana po vodji njene tr-

govine, podpisati dvema možkima, kterima koli. Bil je zavoljo tega protest, a naša vlada se ni brigala za postavu in Derbič ni prišel v preiskavo, pač pa prvi srenjski odbornik, ki je to ujno pismo odprl, ko ni bilo župana doma.

Na to se oglasi deželni predsednik vit. Kalina, rekoč, da volitev kupčijske zbornice vendar ni bila to, kar je volitev volilnih mož po kmetijskih občinah. Tudi jo je že kupčijski minister za veljavno potrdil, toraj bi nič ne hasnilo, če bi se dalo v pretres odseku, ker ta bi imel le preiskavati, volitev poslancev te zbornice, ne pa volitve zbornice same.

Poročevalec Dežman pravi, da ima kupčijska zbornica že svoj krstni list, kako se je rodila, ne gre več preiskavati; zato se ne mara on spuščati v odgovor na napade dr. Zarnikove. Vkljub temu pa se huduje nad narodnimi „proskriptionslisten“ nenarodnih obrtnikov in kaže na Samasso. Vse drugo, kar govori, je jako neprilichno in vzbuja smeh.

Volitev dveh poslancev kupčijske zbornice kranjske se potrdi.

Na vrsto pride poročilo o volitvi 10 poslancev velikega posestva. To poročilo priznava, da sta Vestenek in baron Tauferer volila najprej v kmetijskih občinah, potem pa tudi še v velikem posestvu, a vendar predlaga, naj se volitev potrdi.

Oglasi se poslanec grof Barbo, kteremu se čudno zdi, da sta omenjena grajščaka volila po dvakrat. Tudi on je bil enkrat voljen za volilnega moža v neki občini, a ker ga je skrbelo, da bi — spolniviši to nalogo — ne zgubil volilne pravice v velikem posestvu, obrne se do okrajnega glavarstva in to mu naznani, da v dveh krajih ne sme voliti. Ker je pa gledé Vestenecka in barona Taufererja bil odlok politične gosposke onemu ravno nasproten, tedaj bi on (govornik) rad vedel, kaj velja: prvo ali drugo, ker oboje ne more biti?

Vladni komisár grof Chorinsky odgovarja, da je odlok Vesteneku in Taufererju pravi, Vestenek pa tolmači §. 16 naše volilne postave tako, da če kdo, kakor on in njegov tovariš, voli kot volilni mož v kmetijski občini, ne more zgubiti še svoje lastne volilne pravice, ker voli le za druge, ne za se.

Poslancu gosp. Klunu se Vesteneckovi razlogi čudni zdé, kajti če bi se smel §. 16 naše volilne postave res tako zasukati, potem bi se kmetijskim občinam lahko pošiljali volilni možje od vseh krajev, n. pr. iz Ljubljane taki, ki se ravno na cesti dobé in nimajo ravno nič opraviti, kar pa vendar po volilnem redu ne sme in ne more biti.

Po plitvem odgovoru Dežmanovem se volitve velikih posestnikov potrdijo. Tako so odobrene vse one volitve, ktere niso šle v pretres verifikacijskemu odseku.

Za tem pride volitev verifikacijskega in občinskega odseka, kterih se pa poslanci večine naše dežele ne vdeležé, ker jim nemčurski zastopniki manjšine prebivalcev dežele nočejo naznaniti svojih kandidatov. Tako volijo samo nemškutarji in so bili izvoljeni:

V verifikacijski odsek: Gariboldi, Langer, Ledenig, Schrei, Detela, Pakiž in Poklukar.

V občinski odsek: Thurn, Hočevlar, Deu, Vestenek, Kobler, Pfeifer, Lavrenčič.

Vsi drugi predlogi deželnega odbora, dotikajoči se šolskih zadev in davčnih priklad več občin za svoje potrebe, izročijo se deloma finančnemu, deloma gospodarskemu in občinskemu odseku, prodaja mestne hiše „zur Schnalle“ se odobri, služabniku deželnega odbora Zupinu se zboljša plača, prošnja občine Slivnice o preuredbi njene dolžnosti pri po-

pravljanji ceste in Grosupljega proti Cušperku pa se izroči deželnemu odboru.

Pred koncem seje se oglasi še gosp. Hočevlar in bere (!!) neko opravičenje svoje osebe, češ, da on denarja v Metliko ni poslal za agitiranje in kupovanje glasov, česar ga je poslanec gosp. Navratil dolžil, ampak za požarno stražo; zato on (Hočevlar) „odločno zavrača Navratilovo sumničenje.“ (Ta odgovor je gosp. Hočevlar bral, a tako slabo, da se je koj videlo, da se ni v njegovih možganih rodil, ampak mu ga je najbrže sostavil Dežman.)

Deželni glavar hoče potem sejo brž končati, a vzdigne se poslanec gosp. Navratil in prosi besede. Vit. Kaltenecker se brani dati mu dovoljenje, še le ko pové, da želi besede v osebni zadevi, ga pusti govoriti.

Gosp. Navratil na to z jasnim glasom odločno izreče, da ostane pri vsem, kar je rekel o Hočevlarju. V dokaz resnice svojih besedi bere notarsko legalizirano izjavo nekega volilca, ki pred pričami potrjuje, da je uradnik Lampe za Hočevlarja agitiral in glasove kupoval ter njemu plačal 40 gl. za glas. (Splošno čudenje narodnjakov in klici: čujte!) Temu uradniku je poslal Hočevlar 300 gl. že pred volitvami, za požarno stražo je daroval nekaj, a še le po volitvi.

Na to se seja sklone, nemčurji so vsi potrditi po tem sodnijsko veljavnem dokazu o kupovanju glasov. Razidejo se jako pobiti, in marsikteri si je morda sam pri sebi mislil, da je dr. Vošnjak vendar le prav imel, ko je v predzadnji seji rekel, da se mora poslanec, ki si je sedež kupil, iz zbornice izbacniti. Prihodnja seja bo menda še le v četrtek.

Deželni zbor goriški.

III. Seja. Poslanci baron Pino, Deperis, Gorjup, Winkler, Ritter predložé načrt postave zastran vpeljave šolske davščine od zapuščin. Poslanec Pino želi ta predlog že danes po končanem dnevnem redu z govorom priporočiti. Predsednik privoli. Poslanec Gasser predlaga v imenu dež. odbora, naj se odbije tirjatev stroškov za najdence pred 20. svečanom 1868. Se sprejme.

Podpora 1000 gl. za Ročinjske pogorelce se potrdi. Cestnemu odboru v Korminu se dovoli 501 gl. 88 kr. Potrdi se načrt postave za razdelitev občinskih zemljišč v Tomačevici. Odobrijo se brez ugovora proračuni različnih zakladov deželnih za l. 1879. Odboru, ki namerava spomladi 1870 v Gorici napraviti razstavo sadja, zelenjad in cvetic, se dovoli 250 gl. podpore; za tem se rešijo različne manjše prošnje.

Poslanec baron Pino utemeljuje potem svoj predlog zaradi šolskih davščin od zapuščin. Pravi, da so enake postave že v vseh drugih deželah, in da bi se moralo tudi pri nas skrbeti za bodočnost učiteljev, ter se jim pri-skrbeti pokojninski zaklad. Predlaga, naj se načrt postave izroči pravnemu odseku. Se sprejme.

IV. Seja. Poslanec Povše in tovariši interpelirajo vlado, ali ne misli že enkrat nehati kmetov rubiti zaradi zaostalih davkov. Sprejme se postava zaradi divjačine, in postava zaradi razdelitve občinskih zemljišč Št. Tomažkih.

Iz Bosne.

Grof Szapary je po privatnih naznanilih 20. t. m. došel v Dubošnico, poldrugo uro od Tuzle, ne da bi bil med potjo zadel na sovraž-

nika. Zveza s krdelom Bienertovim je dovršena. — Iz Belgrada poročajo, da 12.000 mohamedanov, med njimi več deželnih brambovcov iz Prizrenda bosenskim vstajnikom hiti na pomoč, in da so vstajniki pri Foči naredili vtrjen tabor. — Tudi v Cetinju so menda po oglednikih zvedeli iz Prizrenda, da je 6000 bašibozukov zaprlo cesto iz Prizrenda v Uskul, 4000 mož pa cesto iz Pristine v Djakovo, da pot zapro 6 iz Carigrada tje poslanim vojaškim taborom. — D. Ztg. poroča iz Otočca, da je večina prebivalcev iz Bihaća pobegnila proti Petrovcu in da se bode tudi Novo-Selo (Kulin Vakuf) zdaj zdaj našim vdalo.

Kdo se v Bosni vojskuje? Madjarski listi vpijejo med svet, da se v Bosni preliva madjarska kri za slovenske koristi. Zato je vredno, da preiščemo, kake narodnosti so vojaki v Bosni. Tu imamo slovenske polke št. 17 Kuhn, št. 47 Hartung; nahajajo pa se mnogi Slovenci tudi pri št. 7 Maroičič, št. 22 Weber in št. 27 Belgier; nadalje so slovenski lovski bataljoni št. 7, 8, 19, 20, 33 in deloma tudi 9, 27. Potem so hrvaški vojaki: števil. 16 Wetzlar Belovarci, št. 22 Weber Dalmatinci in Istrijani, št. 53 Leopold Zagrebčani, št. 70 Filipovič Petrovaradinci, št. 78 Šokčević Osječani, št. 79 Jelačić Otočani, dva ulanska (kopljenička) polka, št. 5 Wallmoden, Osječani in št. 12 kralj sicilski, Zagrebčani. Oni „madjarski honved“ ki so mobilizirani, so sami hrvaški domobranci (št. 79—83, in 86—92). Razun tega je pri topničarjih mnogo Hrvatov, Slovencev, Čehov, Slovakov. K tem pristopijo še dalmatinski domobranci. Čehi so polki št. 54 grof Thun iz Olomuca, št. 8. baron Abele iz Brna, št. 74 grof Nobili iz Jičina in lovski bataljon št. 12 iz Kolina.

Pri polku št. 6 grof Coronini iz Novega Sada so skoro sami Srbi, št. 23 Airoldi iz Zombora večidel Srbi, št. 52 Franc Karl iz Pečuha, večidel Hrvati in Nemci, št. 61 cesarjevič Aleksander iz Temešvara, večidel Rumuni in Srbi, št. 46 Sachsen-Meiningen iz Szegedina, deloma Srbi in Rumunci, št. 29 Scudier iz Bečkereka, Rumunci in Srbi. — Madjarska polka sta le dva, št. 38 Molinary iz Kečkemeta in št. 39 veliki knez Alexis iz Debrečina. Čistih nemških oddelkov poznamo v Bosni le jeden bataljon tirolskih lovcev, 10. bataljon lovcev iz dolnje Avstrije in če hočemo še polk št. 27 Belgier iz Gradca.

Madjari in Nemci tedaj nemajo vzroka togotiti se nad svojimi žrtvami, ker v Bosni teče večinoma slovenska kri. In če pade vmes prav tudi kak Nемеc in Madjar, naj se pomisli, koliko krvi smo mi že prelili za nemške interese.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani, 23. septembra.

Minister notranjih zadev postane ali Depretis ali pa grof Taaffe. Navadno prav dobro podučeni krogi zagotavljajo, da ministerstvo Auerspergovo ne bode za trdno ali definitivno ostalo v službi. Po dosedanjih uspehih njegovih in po volitvah za deželne zbornice soditi, bilo bi to tudi jako čudno. Ker se ministerstvo ne bode prenovilo ampak le dopolnilo, tudi boje ne bode z obširnimi programom stopilo pred državni zbor, ki se bode pričel 17. oktobra, ampak bode z njim obravnavalo najnujnejše in najvažnejše predloge, potem pa državni zbor razpustilo in razpisalo nove volitve, katerih izid bode odločilen za ministerstvo. N. fr. Presse k temu poročila „P. Lloyd“

omenja, da je še vprašanje, bode li državni zbor zadovoljen s tem, da knez Auersperg in večina dosedanjih ministrov ostane v službi, in mu bode to pomirljivo dovolj, da se ne bode spustil v obširnejšo obravnavo vnanjih in notranjih vprašanj.

Česki deželni zbor z drugimi vred, ki še ne zborujejo, se snide jutri 24. t. m. Danes se vršé volitve velikih posestnikov.

Na **Moravskem** so pri volitvah v velikem posestvu v skupini fideikomisni zmagali konservativni, v drugi skupini pa liberalni kandidatje.

Hrvatski sabor, ki se snide 28. t. m. boje toliko časa ne bode volil poslancev v ogerski državni zbor, dokler se ministerstvo ne zaveže glede železnice iz Siska v Novi. Izmed katoliškega duhovenstva so v sabor voljeni kanonik Jos. Lehpamer, profesor M. Mešić, župniki Štengel, Zorić, Stražimir, Beruta, Brantner, Katkić, dr. Lončarić, Topalović. Koliko jih je pa duhovnov v deželnem zboru Kranjskem? Razun virilnega knezoškofa edini gosp. Klun. —

Vnanje države.

V **Nemškem** zboru pretresavajo socijalistično postavbo. Dotični odsek je sprejel §. 1, 2 in 3, v katerih so določili, katera društva se imajo razrešiti in kateri spisi prepovedati.

Turški admiral Hobart paša bil je te dni v Londonu in Berlinu, ter se je podal tudi na Dunaj. Menda prosi usmiljenja za Turčijo. V Carigradu se je 19. t. m. najstarejša hči sultanova zaročila s sinom muširja in plevenskega junaka Osman-paše.

Anglija skrbno čuva nad Turčijo in hoče Grkom pokazati zobe, če bi hoteli od nje odtrgati kak kos.

Rusi so se začeli umikati iz Turčije. General Skobeljev je 20. t. m. s svojim oddelkom odšel v Čataldjo, pozneje pa gre z njim v Odrin. Glavni stan se danes ali jutri vzdigne iz Sanštefana in je policijski posel že 20. t. m. izročil Turkom. Tudi iz Erzeruma so se Rusi popolnoma umaknili. — Pooblaščenca turška pri mednarodni komisiji, ki bode določevala nove meje, sta: za vzhodno Rumelijo Asim paša, za Bulgarijo pa Husni paša.

Italijanski list „Libertà“ povdarja, da strogo preiskovanje, ki ga je Avstrija ukazala proti morilcem laškega konzula v Bosni, priča o prijateljskih nikdar ne skaljenih razmerah med Avstrijo in Italijo. Naši lahoni pa se drugači obnašajo. Zadnja „Soča“ namreč piše: „Srečna Gorica! ker ni več „irredenta“, ampak uže „redenta“, kakor beremo na nekem proklamam, ki je bil davi raztrošen po vsej avstrijski Nizzi v spomin vzetja Rima dne 20. sept. 1870. — Mnogo rogoviležev počiva že v hladni senci inkvizicijskih ječ, te dni so jim zopet nekatere ptičke pridružili, pa še ni miru. Iz tega sklepamo, da se je pravica še le „marionet“ polastila, Reccardini pa še svobodno vlačí svoje niti v Gorici, ki je čez noč postala „redenta.“

Izvirni dopisi.

Iz St. Lorenca ob Temenici, 17. sept., se nam o zlati maši g. fajmoštra Proklja še piše: Popoludne pe slovesnih litanijah, dohajali so sosedni gg. duhovni našemu preljubljenemu g. zlatomašniku srečo voščiti k tej redkej slovesnoti; med tem pokali so možnarji neprenehoma, bučalo in razlegalo se je od hriba do hriba, da je bilo veselje. Zbralo se nas je k mali južnici 12 duhovnikov in nekoliko neduhovnikov. Med drugimi gg. du-

hovniki počastili so našega g. zlatomašnika v Božjo voljo vdanega starčka, tudi velečastiti, prijazni, od duhovnov in neduhovnov sploh spoštovani g. dekan Janez Kovačič iz Trebnjega. Napravili so g. zlatomašniku, kot svojemu pravemu prijatelju izvrstno v resnici lepo aapitnico! bili smo vsi nažoči ginjeni in marsikteremu zlasti g. zlatomašniku razlile so se vesele solze po licah.

G. zlatomašnik bili so rojeni 19. junija 1804 v Novem mestu, v mašnika pa posvečeni 26. avg. 1828. Ker starost sama ne priporoča človeka, ako ga pravičnost v življenji ne stori spoštovanja vrednega, smem reči, da je ime visokočastitega g. zlatomašnika Jan. Prokelj-a v dobrem spominu pri vsih, kateri jih poznajo. Zarad svoje ponižnosti in priljudnosti, po zvestem spolnovanji svojih dolžnosti in po lepem v resnici duhovnem zadržanji so si povsod srca prikupili, kjerkoli so bili postavljeni za dušnega pastirja. Pri nas v Šent Lorencu so kot župnik že 37 let in Bog nam jih ohrani še dolgo časa. Na telesu so res že bolj slabi, ali na duhu še prav krepki, modri in mladi. Zarad tega, ker so g. zlatomašnik pri nas res priljubljeni in tudi že veliko storili za čast Božjo, vzkliknem v imenu cele fare: Vsegamogočni, ki nad nami kraljuje, naj nam ohrani našega g. župnika — zlatomašnika — vsaj še toliko časa, da bodo pri nas obhajali še demantno mašo; da bi vspešno delali kakor do zdaj v nogradu gospodovem, da bi delali sebi in izročnim dušam v prid in večao zveličanje. Živili naš g. zlatomašnik še mnogaja leta!

Iz Štajerskega od Drave. (Krajni šolski svet zoper kateheta in volitve). Kako hudo se repenčijo Seidlovci zavoljo propada pri volitvah v Mariboru, kažejo res neumni dogodki, ki so pred in po volitvi bili dan zagledali. Čudno se nam zdi, kako bi radi brezverneži pri malenkostnih dogodkih pobožni bili, ako je le mogoče kakšnemu katehetu, kateri v njihov rog netrobi in z zagriznenimi volkovi ne tuli, škodovati. Tako je neki fantalin, ki še v mestu bukve pod pazduho nosi, eden list „Brenclj-a“, v katerem je kamški strah narisau, kar hitro nekemu dekletu vzel in hitel k namestniku kr. šolskega sveta v Kamci, Jožefu Vistalerju tožit, kakoršne reči otroci od kateheta v šoli dobivajo. Namestnik toži pri načelniku Seidlu in ta pri okrajnem šolskem svetu v Mariboru. Bila je preiskava, pri kateri so bili le trije od kr. š. sveta navzoči in še tistih dva zoper tožbo, ker se ni v šoli razdelilo. Izvrstna Marburger-Zeitung je imela vendar enkrat veliko veselje, da je znala precej laži svetu predstavljati. Ker je tamošnji katehet res dobil nekaj listov „Brenclj-a“ zavoljo „kamškega strahu“, je tisti dal šolarjem v svoji izbi, nikdar ne v šoli, ker šola mu je bila in bo vselej sveta, da naj to domu starišem nesejo. To se je po naključbi zgodilo slednji šolski dan, ko je bila spoved, ker je takrat liste dobil. Kdor načelnika in namestnika pozna, temu pač ni treba praviti, da sta storila le iz gole srditosti zavoljo političnih reči, ne pa iz ljubezni do nedolžne mladine. Tako malenkost sta porabila, da bi kateheta pregnala ko se je neki eden izmed obeh hvalil „wen ich den S. . . Pf. . . jetzt nicht wegbringe, dann nie mehr“. Ker pa katehet listov ni v šoli dal za stariše, nima šolsko svetovalstvo (tukaj le Seidl in Vistaler) kakor tudi šolska postavba po naših mislih neč zoper njega. Tudi niti Seidl, niti njegov namestnik ni seje kr. šolskega sveta sklical, da bi se ta malenkost posvetovala; tim več sta se predrznila, kar se je na cerkvenem trgu in v krčmi govorilo in večidel

od vseh treh navzočih nasprotno izjavilo, pri okrajnem šolskem svetu naznaniti in v tožbo postaviti: dass das Ergebniss der Nachforschung den Ortsschulrath bestimmte, den Bezirksschulrath zu bitten, er möge die Untersuchung einleiten". Vprašamo tedaj celi izobraženi svet: kdo je krajni šolski svet? Znabiti načelnik in njegov namestnik? Čemu so pa ovi šesteri? za pometanje v šoli ali kaj?

Le politični srd dela to, ki jim hoče srca požreti. Nasledek volitev je tudi sledeči list, katerega je dobil pošteni Jožef Dežman (brez grabelj) zavolj agitacije na dan po bitvi v Mariboru:

Herr Deschmann ich mache dir den strengen schriftlichen Auftrag mir Morgen bis 9. Uhr Vormitag den Dreschten zu reumen und verlange für die Abnützung des Thens 2 fl. die mir sogleich entschuldig werden müssen, wenn du die Endscheidung nicht besitzt so soll der Gamser Kaplan aushülflich sein und wenn du noch eine solche benöthigst soll dir der Kaplan solche verhelfen und mache dir noch einmahl über ernstlichen Antrag unverzögert zu reumen.

Tresternitz 12/9 1878 J. Wiesthaler.

Gospodu Hlebu, zavoljo katerega je list bil pisan, pa je pismo poslalo, du darfst in meiner Jagd niemals erscheinen. Gospodu Rataju na Laznici v lembski fari je kar hitro za konje, katere je v Vistalerjevem hlevu imel pri izdelavi flosov na Brešteniškem kraji diktiral 20 fl. Se tudi moti, tirjatve se morajo pri prošnji ali pogodbi staviti ne pa po smrti.

Iz za svete gore. 18. sept. (Občni zbor sloge.) Črna je ura človeku, ako „vero v se“ izgubi, gorje narodu, ako tako omaga! Mož ki pogumno zaupa v se, dela čudeže. Kakor senca za človekom, tako gre pogin za obupom. Zato pravi rodoljub v svojem narodu uzbujajo narodno zavesti ponos; ta ga oživlja, ta ga tudi v britkih urah osrčuje, da ne omaga.

Naš mili narod se gleda po strani od vsih strani, po uradih, po šolah in drugod: molčeče tnalno naj bi bil. A zaveda se sam sebe, narodni ponos se živi v njem; to je naše upanje svitlejši prihodnosti.

Leto 1878 smemo v tem oziru z zlatimi črkami zapisati v knjigo narodnega življenja vsaj primorski in štajerski Slovenci. Italijansko rovanje pa tudi še drugi pritiski so narodno zavest ob Soči in Adrijii močno oživili, narodni ponos razplamenili. To pričajo tudi slepim in gluhih kresovi 17. p. m. in občni zbor „Sloge“ dne 12. t. m. O kresovih je „Slovenec“ uže poročal, naj danes še pregovori o občnem zboru „Sloge“.

Zbora se je vdeležilo kakih 110 možakov. „Mladi“ in „stari“, „črni in rudeči“ so složno, ter mirno pa možato pretesovali posamezne točke dnevnega reda. Posebne pomenljivosti je peticija, katero je uredil in bral gosp. prof. in dež. posl. Fr. Povše, predsednik društva. Prosi se namreč slavni deželni zbor, da naj vse učini, kar mora hirajoči kmečki stan podpirati in krepiti. S tim se je „Sloga“ poprijela velikanskega dela! Ko bi nemški mislil in slovenski govoril, bi rekel — obravnavala je „socialno vprašanje“, postala je „socialistična družba“; pa dostaviti moram, da v naj čistejšem smislu.

Želeti je, da bi strokovnjaki posamezne točke one peticije v slovenskih časopisih temeljito pretesovali. Senčna stran ustavnih držav je, da tirja mnogo črnila in besedi, predno se utelesijo tudi naj boljši nasveti.

Gosp. deželni poslanec Faganelj je osvi-

toval domovinsko pravico v zvezi z bolnišničnimi stroški. Le-ti so prava mōra, ki tlačijo naše občine! Te mōre se občine vedno otrešajo, a drži se jih, ko klop. Po nasvetu gosp. govornika se je sklenila prošnja za spremenbo domovinske pravice, upeljavo švicarskega reda za posle. Pa je tudi skrajni čas, da postavodajstvo o tem kaj stori. Sicer pak je moja misel, da vse tudi naj bolj preišljene postave morejo le malo koristiti, ako niso oprte na tistih nespremenljivih postavah, katere so Izraelci vedno pri sebi imeli v skrinji zaveze“. Nesreča je že marsikoga zmodrila, ali bode tudi sedanji svet, — kedo ve.

Za predsednika „Slogi“ je bil voljen z usklikom gosp. Povše, delaven in značajan možak. V odbor so prišli trije deželni poslanci veliki posestniki, dva duhovnika in štiri drugi posestniki, vsi iz — dežele. Kak razložek v tem med Ljubljano in Gorico! To ni prav!

Mnogo možakov je bilo pri zboru, ki zastopajo različne urede, in menim, da se tudi v tistih skazujejo značajne Slovence. To in pa naudušenost in zločnost pri zadnjem obč. zboru Sloge kaže, da Slovenec ima še vero v se.

Domače novice.

V Ljubljani 24. septembra.

(Bolnih in ranjenih vojakov) pripeljali so v soboto zopet nekaj po južni železnici v Ljubljano.

(Naglič južne železnice) se od 21. t. m. v Rimskih in Laških toplicah pa v Frohnleitemu več ne ustavlja.

(Privilegij za novo iznajdbo pri glasoviru) je dobil slovenski rojak Anton Kofol, rojen v Lomu pri Kanalu, ki že mnogo let v Trstu (via Acquedotto št. 17) izdeluje izvrstne glasovirje, harmonije itd.

(Iz Bosne) se službeno naznanja, da so naši 22. t. m. vzeli vtrjeni tabor na najugodnejši viši pri Senekoviču, ter vzeli 2 topova, streljiva, in živeža, vstajnike pa razkropili. 21. t. m. so brez upora vzeli Olovo in Dokanj. Tudi so razgnali na Majeviški Planini vtrjene vstajnike. Vsled naznanila neke v glavni stan došle deputacije, da se Tuzla in Bjelina vdaste, zaukazalo se je razoroženje obeh mest.

Razne reči.

— Iz Ptujja došlo nam je sledeče pojasnilo:

Gospod urednik!

Povejte, prosim Vas prav lepo, u prihodnjem broju svojega lista, da „poziv“ zastran „slov. slavčeka“ u „Slov.“ šte. 103. objavil se je brez mojega vedenja in proti moji volji.

Pazka t. svedoči dovolj, da ta poziv ni bil namenjen javnosti. Inimicus homo hoc fecit. —

Ker pa je stvar pred časom ušla u javnost, bodi povedano, da je „slavček“ („slavec“, „slavulj“, „slaviček“ krsta še nismo imeli —) doslej samo le še „pium desiderium“.

Dvanajstorica mladih pesnikov stavila nam je svoje deloma bogate zbirke na razpolaganje. A želi se še mnogo več! —

Izbornim štovanjem

Mih. Lendovšek.

— Za župane so bili 19. t. m. izvoljeni: v Dobrničju g. Jožef Senica, na Veliki Loki Janez Zupančič, za Ajdovico Jernej Gnidovic.

— Na kmetiški šoli v Gorici se prične v četrtek drugi tečaj (še po dosedanem sis-

temu). Kedor želi vstopiti, naj se nemudoma oglasi pri vodstvu šole, ali ustmeno ali pismeno. Na nižjem slov. oddelku učencev—delalcev je izprazen en štipendij 120 f.; poleg tega dobiva učenec še vsak teden nagrado za marljivo delo. Obširnija pojasnila zamorejo slovenski kmetovalci dobiti pri g. g. Povše-tu.

— Grozen prizor je bil, kakor poroča „Tagespost“, te dni na kolodvoru v Mariboru. Pripeljal se je vlak vjetih Turkov in ko so jih postavili v vrsto, skoči kakor blisk eden iz vrste na našega vojaka spremljevalne čete, ki se tega ni nadjal, ga podré na tla in ga začne ljuto daviti. Brž priskočijo drugi vojaki in ga začnejo zbadati v roke in noge, a on ne spusti tako dolgo, da je bil vojak popolnoma zadavljen. Vse skup ni trajalo dve minuti. Zdaj ga odtrgajo od mrtvega in vsega krvavega peljejo na stran, kjer ga koj vstrele. Pred smrtjo je čisto mirno rekel, da se je nič ne boji, a da je hotel, predno umre še enega „kavra“ na oni svetspraviti. Tudi drugi listi so to pisali, a „Volksblatt“ poroča, da to ni res. Nekaj enacega se je pa res zgodilo na kolodvoru v Zagrebu, kakor nam je povedal nekdo, ki je to videl; tam je vjet Turek napadel in ranil našega častnika in bil potem brž obešen. — Zakaj li tako zverino še love in po svetu vozijo? Prav je storil Filipovič, ko je po vzetji Sarajevo rekel svojim vojakom, da ni treba Turkov več loviti, ampak dol z vsakim, ki jim v roke pride.

Loterijske številke, 21. septembra.

V Trstu: 29, 23, 55, 10, 86.

V Lincu: 75, 53, 67, 23, 41.

Telegrafične denarne cene 23. septembra.

Papirna renta 61.— — Sreberna renta 62.65 — Zlata renta 71.43 — 1860letno državno posojilo 112.— Bankinske akcije 794 — Kreditne akcije 223.— London 116.90 — Srebro 100 15.— Ces. kr. cekini 5.62.— 20-frankov 9.40.

Denarstvene cene 21. septembra.

	Denar.	Blago
Državni fond.		
5% avstrijska papirna renta	61.15	61.20
5% renta v srebru	63.—	63.—
4% renta v zlatu (davka prosta)	71.70	71.80
Srečke (lozi) 1854. l.	107.50	108.50
„ „ 1860. l., celi.	111.75	112.25
„ „ 1860. l., petinke	120.50	121.—
Premijski listi 1864. l.	142.—	142.50
Zemljiščne odveznice.		
Štajarske po 5%	98.50	99.50
Kranjske, koroške in primorske po 5%	90.—	91.—
Ogerske po 5%	78.30	79.—
Hrvaške in slavonske po 5%	85.50	86.50
Sedmograške po 5%	73.—	74.—
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	818.—	820.—
Unionske banke	68.—	68.25
Kreditne akcije	259.20	259.40
Nižoavstr. eskomptne družbe	760.—	770.—
Anglo-avstr. banke	107.—	107.—
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gld. a. v.	162.—	162.50
Tržaške „ 100 „ k. d.	117.75	118.25
„ „ 50 „ „ „	62.—	63.—
Budenske „ 40 gld. a. v.	28.50	29.—
Salmove „ 40 „ „ „	38.75	39.25
Palfi-jeve „ 40 „ „ „	30.75	31.25
Clary-jeve „ 40 „ „ „	29.—	30.—
St. Genois „ 40 „ „ „	35.75	36.25
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	28.50	28.25
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	22.75	23.25
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.58	5.58
Napoleonsd'or	9.27	9.28
Srebro	100.15	101.15

Dečka v poduk

vzame pek za sladkarije. (4)

Rudolf Kirbisch

na narodnem (kongresnem) trgt

J. Blažnikovi nasledniki v Ljubljani.